

лісостанах. Доповнення фітоценотичних досліджень ґрунтовими дасть змогу довести або спростувати ідею Андрія Пясецького про можливість кількісної характеристики едатопу та його ідентифікації.

У такому випадку типологічний профіль А. Пясецького потрібно розглядати як постійно діючий моніторинговий об'єкт для вдосконалення лісової типології як науки про класифікацію лісових рослинних угруповань і надати йому загальнодержавного значення.

Література

1. Герушинський З.Ю. Типологія лісів Українських Карпат / З.Ю. Герушинський. – Львів : Вид-во "Піраміда", 1996. – 208 с.
2. Голубець М.А. Лісова типологія – основа культури та ефективності лісового господарства / М.А. Голубець // Науковий вісник УкрДЛТУ : зб. наук.-техн. праць. – Сер.: Стан і тенденції розвитку лісівничої освіти, науки та лісового господарства в Україні. – Львів : Вид-во УкрДЛТУ. – 1995. – Вип. 3.1. – С. 14-18.
3. Горошко М.П. Внесок А. Пясецького у розвиток лісотипологічної ідеї акад. П.С. Погребняка / М.П. Горошко // Науковий вісник НАУ : зб. наук. праць. – Сер.: Лісівництво. – К. : Вид-во НАУ. – 2000. – Вип. 27. – С. 64-68.
4. Горошко М.П. Типологічні зміни на профілі А. Пясецького / М.П. Горошко, П.Г. Хомюк // Науковий вісник УкрДЛТУ : зб. наук.-техн. праць. – Сер.: Стан і тенденції розвитку лісівничої освіти, науки та лісового господарства в Україні. – Львів : Вид-во УкрДЛТУ. – 1995. – Вип. 3.1. – С. 41-45.
5. Мигунова Е.С. Тип насаждения как лесотипологический таксон / Е.С. Мигунова // Лісівництво і агролісомеліорація. – Харків : Вид-во УкрНДЛГА, 2009. – Вип. 116. – С. 108-119.
6. Морозов Г.Ф. Учение о лесе / Г.Ф. Морозов. – Л. : Гос. изд-во, 1925. – 367 с.
7. Остапенко Б.Ф. Типологічна різноманітність лісів Українського Лісостепу / Б.Ф. Остапенко. – Харків : Вид-во Харківського ДАУ, 1997. – 128 с.
8. Посохов П.П. Типы лесов Горного Крыма и их Кавказские аналоги : автореф. дисс. на соискание учен. степени д-ра с.-х. наук: спец. 06.563 "Лесоустройство и лесная таксация" / П.П. Посохов; Укр. с.-х. академ. – К., 1972. – 48 с.
9. Пясецький А.Л. Про побудовання і біологічний розвиток ряду типів українського лісу / А.Л. Пясецький. – Львів : Українське видавництво, 1942. – 117 с.

Горошко М.П., Хомюк П.Г. Значение типологического профиля А. Пясецкого для оценивания изменений типов леса в условиях Украинского Расточья

Очерчено становление лесоводственно-экологической типологии. Охарактеризованы преимущества длительных исследований на мониторинговых объектах для оценивания изменений типов леса. Предложено рассматривать типологический профиль А. Пясецкого как постоянно действующий мониторинговый объект для совершенствования лесной типологии как науки о классификации лесных растительных группировок.

Ключевые слова: тип леса, мониторинг, эдатоп, классификация.

Horoshko M.P., Khomyuk P.G. Value typological profile A. Pyasetsky to assess the changes of forest types

The development of forest-ecological typology are described. An advantage of long term research on monitoring sites to assess changes in forest types. It is suggested to examine the typological profile A. Pyasetsky as constantly operating monitoring object for perfection of forest typology as science about classification of forest vegetable groupments.

Keywords: forest type, monitoring, edatope, classification.

УДК 631.42:574.4 Викл. М.М. Горбач, канд. с.-г. наук; викл. В.М. Іваницька, канд. біол. наук – Закарпатський лісотехнічний коледж

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ КІСТОЧКОВИХ КУЛЬТУР

Розглянуто особливості вирощування сливи домашньої (*Prunus domestica* L.), черешні (*Cerasus avium* Moench), вишні (*Cerasus vulgaris* Mill.), абрикоса (*Armenica vulgaris* Lam.), персика (*Persica vulgaris* Mill.) в умовах Закарпаття. Особливу увагу приділено вибору ділянок під насадження, сортового складу, передпосадковій підготовці ґрунту. Наведено співвідношення порід, систему утримання ґрунту, удобрення насаджень.

Ключові слова: плодові породи, характеристика культур, добрива, система утримання ґрунту.

Вступ. До кісточкових порід належать: слива, вишня, черешня, абрикос, персик, алича. Для збільшення виробництва плодів кісточкових культур дуже важливо не допустити дальшого скорочення їхніх площ. Сьогодні в Закарпатті для всіх категорій господарств вони значно зменшилися. Одна з основних проблем садівництва – необхідно добитися такого положення, щоб у промислових насадженнях їх породна структура відповідала науково обґрунтованій нормі споживання плодів населенням. Тому виникає необхідність підвищити питому вагу кісточкових культур у фермерських господарствах, на присадибних ділянках селян, робітників і службовців. Насамперед, це такі культури, як черешня, абрикос, персик.

Розширення площ кісточкових культур більш доцільно проводити в районах, сприятливих для їх вирощування. Науково обґрунтований підхід за вибору кісточкових порід і сортів з урахуванням екологічних умов місцезростання – один із головних напрямів збільшення виробництва високоякісної продукції садівництва.

Матеріали та методика досліджень. Ґрунтово-біологічні дослідження на різних типах ґрунтів проводилися в господарствах Закарпатської області. При цьому значну увагу приділяли вивченню екологічних умов місцезростання різних кісточкових культур, доцільності проектування на тих чи інших ділянках плодкових насаджень.

Зразки ґрунту для аналізів відбирали зі шарів 0-20, 20-40, 40-60, 60-80 і 80-100 см. У них визначали: польову вологість ґрунту, механічний склад, рН сольової витяжки, гідролітичну кислотність, NPK, структурно-агрегатний склад ґрунту, водостійкість ґрунтових частинок, щільність складення ґрунту, рухомий алюміній, кальцій і магній, обмінні основи за прийнятими у ґрунтознавстві методиками.

Результати досліджень. Слива домашня (*Prunus domestica* L.) – одна з найбільш вологолюбних плодкових порід. Для доброго росту і плодоношення вона потребує родючих, добре зволжених ґрунтів, погано витримує надмірну сухість повітря в період вегетації. Дещо краще, ніж яблуня і груша, росте і плодоносить на слабокарбонатних ґрунтах, але не переносить сильнокарбонатні, вміст карбонатів в яких перевищує 12-15 %. Слива добре росте на схилах крутістю до 18-20 °.

На думку С.Ф. Неговелова (1972), слива менш вимоглива до потужності кореневмісного шару, задовільно переносить високий вміст карбонатів

у ґрунті за достатньої глибини кореневмісного шару (не менше 40-60 см) і вмісту гумусу більше 2 %. Слива добре росте на щільних ґрунтах за щільності складення ґрунту 1,4-1,45 г/см³.

Вишня (*Cerasus vulgaris* Mill.) – менш вимоглива до ґрунтово-кліматичних умов, ніж інші плодові породи. Вона краще витримує сухість ґрунту і повітря, водночас дуже добре відзивається на зрошення. Вишня рахується відносно маловимогливою плодовою породою. Може рости і плодоносити на ділянках, малоприсаєднаних для інших плодових порід. Надає перевагу ґрунтам легкого механічного складу – легкосуглинковим і супіщаним, погано росте на піщаних, сильнозмитих, сильнокарбонатних ґрунтах. Добре росте і плодоносить як на рівнинних ділянках, так і на схилах крутістю до 18-20°.

Черешня (*Cerasus avium* Moench) – теплолюбна плодова порода. Вирізняється найвищою вимогливістю до ґрунтів серед кісточкових порід. Насамперед всього, вона вимагає дуже рихлих ґрунтів з невеликою щільністю складення ґрунту (1,25- 1,35 г/см³). А тому під час розміщення плодових культур у саду найбільш рихлі ґрунти необхідно виділяти під черешню. Погано переносить важкі глинисті ґрунти, а також довготривале перезволоження. У засушливих умовах на незасолених рихлих ґрунтах легкого механічного складу добре росте і плодоносить черешня, привита на антипці. На більш вологих і ущільнених ґрунтах кращою підщепою є дика черешня. Рослини, привиті на вишні, задовільно ростуть на щільних ґрунтах.

Абрикос (*Armenica vulgaris* Lam.) – менш вимогливий до ґрунтів, ніж персик і черешня. Він задовільно росте на слабозмитих і слабозасолених ґрунтах, оскільки є більш посухостійкою і солестійкою культурою. Гірше почувує себе на піщаних ґрунтах. Абрикос погано росте на важких за механічним складом ґрунтах, а також на ділянках з близьким заляганням оглеєних або інших коренепроникних горизонтів.

Вибір ділянки під насадження кісточкових порід розпочинають із вивчення рельєфу місцевості. Найбільш підходящими для цієї мети є водороздільні рівнинні ділянки з доброю природною дренажістю, оскільки в умовах рівнини є всі можливості для створення насаджень бажаних розмірів і конструкцій з певною механізацією основних робіт у садах. Ґрунти і ґрунтоутворюючі породи за ступенем придатності під кісточкові насадження умовно поділяють на три агропродуктивні групи: придатні, обмежено придатні та непридатні. Під час розміщення плодових порід у саду необхідно враховувати насамперед їх біологічні особливості, а також відповідність природним умовам ділянки.

Промисловий сад не повинен бути багатосортним. Залежно від промислового напрямку виробництва плодів у господарстві, планових завдань і місцевих умов, необхідно висаджувати по чотири сорти вишні, сливи, черешні та по 2-3 сорти персика й абрикоса. У межах кварталу висаджують дерева тільки однієї плодової породи. Сорти в кварталі потрібно розмішувати смугами так, щоб кількість рядів у смузі була кратною: чотири, шість, вісім. У рівнинних умовах і на схилах крутістю до 6° в одній смузі можна висаджувати до шести рядів одного сорту, а за крутості від 6 до 10° для забезпечення нор-

мального перехресного запилення бажано висаджувати не більше чотирьох рядів одного сорту. На терасованих схилах у смузі висаджують 2-4 ряди дерев одного сорту.

Однією з найбільш важливих умов за вибору ділянки під сад є агро-економічне обґрунтування доцільності закладання саду з врахуванням екологічних умов місцевості. Основною структурною одиницею саду є квартал – його розміщення, величина, форма. Кwartали садів на схилах майже не бувають правильної геометричної форми. Їх конструкція залежить від рельєфу місцевості, контурів угідь, що межують з освоєною ділянкою, від розміщення міжквартальної дорожньої мережі.

Передпосадкова підготовка ділянки, яка планується під сад, полягає в проведенні планувальних робіт – вирівнюванні поверхні ділянки, глибокої оранки, в умовах малопотужних опідзолених ґрунтів за звичайної оранки з глибоким рихленням підорного шару без перевертання пласта, внесення добрив, а на крутих схилах – і в будівництві терас. Передпосадкову підготовку ґрунту необхідно розпочинати за 2-3 роки до закладання саду.

Перед посадкою насаджень (раніше за 2-3 місяці) проводять передпосадкове внесення добрив і плантажну оранку. Плантажну оранку проводять на глибину 50-60 см плантажними плугами з наступною культивуванням і борошуванням. Ґрунти опідзоленого типу орють на глибину 22-30 см з розпушенням підорного шару без перевертання пласта на глибину 40-45 см. На піщаних ґрунтах можна проводити звичайну оранку на глибину 20-22 см плугами загального призначення.

В умовах Закарпаття глибина передпосадкової оранки перед закладанням саду повинна бути такою, щоб під час оранки не виверталися на поверхню малородючі нижчі шари, як наприклад, шар елювію, ґрунтоутворююча порода, оглеєні горизонти, багатий колоїдною фракцією ілювій. Мікропрофільні бурі лісові ґрунти з малим гумусовим горизонтом орють на глибину 28-32 см з розрихленням підорного шару ґрунтопоглиблювачем без перевертання пласта на глибину 40-45 см.

Сильнокислі ґрунти, рН сольове яких менше 4,5, перед закладанням саду необхідно вапнувати. Дозу вапняку розраховують за гідролітичною кислотністю. На кожний мг-екв гідролітичної кислотності під час вапнування вносять у середньому 1,5 т, а 40-сантиметрового шару – 3 т вапняку на гектар. Максимальна доза вапняку на ґрунтах Закарпаття – 20-22 т на гектар.

Максимальна кількість добрив, які вносять одноразово перед закладкою саду не повинна перевищувати: фосфорних – 600 кг/га, а калійних – 800 кг/га поживного елемента, гною вносять 80-100 т/га. Висівають сидерати (люпин алкалоїдний, озимий ріпак, перко, суріпиця звичайна, озиме жито) для пріорювання на зелене добриво. Така система передпосадкової підготовки ґрунту дає змогу збагатити ґрунт поживними речовинами, сприяє високій приживлюваності дерев, скорочує строки переводу насаджень в експлуатаційні, а в підсумку забезпечує створення високопродуктивних садів.

Підбираючи сорт, керуються районованим асортиментом плодових культур. Перевагу необхідно надавати сортам скороплідним, високоврожайним,

щорічно плодоносним, які відрізняються підвищеним імунітетом до хвороб, з високоякісними плодами, придатні для транспортування на далекі віддалі. Сорти-запилювачі висаджують між основним сортом смугою, яка складається з 2-4 рядів. Промислові насадження закладаються кращими районованими сортами. Крім районованих сортів, для посадки саду в межах 5 % допускається використання перспективних сортів. Для полегшення робіт із догляду за садом і на збиранні врожаю висаджують сорти одного строку дозрівання.

Для господарств різних форм власності рекомендують таке співвідношення порід (%) від загальної площі саду: черешня – 7, слива – 18, вишня – 1, абрикос – 1, персик – 2, алича – 1. У Закарпатті плодові дерева можна висаджувати восени або весною, механізовано і вручну. Вручну їх висаджують з допомогою колів або без них. Перед садінням дерев засипають ями землею верхнього родючого шару ґрунту приблизно на $\frac{3}{4}$ глибини. На терасах ґрунт для засипки ям необхідно брати з берми.

В умовах Закарпаття для кісточкових культур рекомендують такі площі живлення (табл.).

Табл. Середні віддалі між деревами на терасованих і нетерасованих схилах, м

Порода	Нетерасовані схили крутістю до 8°	Віддалі в рядах на терасах, крутістю	
		до 15°	більше 15°
Слива	6-7 × 3-5	3-4	3
Черешня	8-9 × 5-6	4	3,5
Вишня	6-7 × 3-5	3	2,5
Абрикос	7-8 × 4-5	4	3,5
Персик	6 × 4	3	2,5
Алича	6-7 × 3-5	3-4	3

Дерева черешні, вишні, сливи, аличі і абрикоса формують за розріджено-ярусною системою з обмеженням габаритів крони. Крону персика формують за чахоподібним типом.

Крім цього, створюють сади зі сплюсненою формою крони (районовані сорти вирощуються на стандартних підщепах) з більш щільним розміщенням дерев на одиниці площі. Шпалерні сади сливи створюються за покращено-віяловою системою; карликові сади сливи створюються на зрошуваних землях або в зонах з достатнім природним зволоженням ґрунту (дерева прививаються на сіянцях повстяної вишні), а дерева формуються за розріджено-ярусною системою зі штамбом висотою 40 см.

У плодоносних садах органічні добрива вносять один раз в 2-4 роки, чергуючи, за змогою, через кожні два роки з посівом сидератів. Мінеральні добрива вносять щорічно в дозі $N_{120} P_{45-90} K_{60-135}$ кг/га. У насадженнях, де дерева ослаблені або очікується високий урожай, проводять підживлення. Для кореневого підживлення використовують гноївку (10-12 т/га), курячий послід (2-3 т/га) або мінеральні азотні добрива (N_{20-30} кг/га). Кореневі підживлення потрібно проводити перед поливом (під час зрошення). Для позакореневого підживлення азотом використовується сечовина в концентрації 0,3-0,5 %, яку можна поєднувати з обробками проти шкідників і хвороб.

Ґрунт у плодоносних садах кісточкових культур утримують, залежно від екологічних умов, під чорним паром, сидеральним паром або дерново-пе-

регнійною системою. На тракторонедоступних схилах ґрунт у садах утримують під задернінням з обробітком пристовбурних смуг. Системи утримання ґрунту на схилах у комплексі з іншими заходами повинні забезпечити оптимальні умови росту і плодоношення плодових рослин, максимальної механізації з догляду за насадженнями, звести до мінімуму або повністю усунути ерозійні процеси, сприяти підвищенню екологічної функції ґрунту.

З метою одержання високоякісних урожаїв кісточкових культур у садах проводять ретельний захист від шкідників і хвороб (профілактичні заходи, хімічні заходи, біологічний метод). У технологічному процесі вирощування кісточкових порід збирання врожаю є найбільш трудомістким. Якість плодів і продуктів їх перероблення значною мірою залежить від строків збирання. Як передчасний, так і пізній збір призводить до значних витрат і зниження якості продукції. Вишню, черешню, сливу та абрикос збирають в один захід; персик, а інколи й абрикос – вибірково, у два заходи.

Плоди черешні і вишні після збирання не досягають, тому їх треба збирати в споживчій стиглості. Персики, навпаки, досягнувши збиранної стиглості, дуже швидко перезрівають. Тому для реалізації на місці їх потрібно збирати за 2-3 дні до настання споживчої стиглості, а плоди, які призначаються для транспортування або перероблення – за 4-5 днів. Сливу й абрикос для реалізації на місці та технічного перероблення на соки, повидло і джеми збирають у стані споживчої стиглості. Якщо ж плоди призначаються для транспортування на далекі віддалі або для виробництва компотів, цукатів, варення, то їх збирають у стані технічної (збиранної) стиглості. Плоди, які призначаються для перероблення або швидкої реалізації, можна знімати без плодоніжок, а для зберігання і транспортування на далекі віддалі – з плодоніжкою.

Застосування комплексу заходів із вирощування кісточкових культур дасть змогу значно збільшити виробництво екологічно чистих плодів, зокрема для оздоровчого, дієтичного і дитячого харчування.

Висновки. Закарпаття має великі можливості для розширення площ кісточкових культур на схилових землях. Причому для цього не вимагається яких-небудь значних витрат, а лише науково обґрунтоване, більш кваліфіковане ведення галузі.

Враховуючи важливе господарське значення сливи домашньої (*Prunus domestica* L.), вважаємо доцільним розширити у Закарпатті, насамперед на схилових землях, площі для цієї культури до 24-25 % від усіх плодових насаджень. Еродовані ґрунти не можуть повною мірою виконувати функції джерела вологи, елементів живлення й біологічної енергії для плодових культур. Тому важливим заходом є окультурення ґрунтів з метою покращення їх екологічних функцій.

Література

1. Вернадский В.И. К вопросу о химическом составе почв : избр. соч. / В.И. Вернадский. – М. : Изд-во АН СССР, 1960. – Т. 5. – С. 303-310.
2. Девятков А.С. Оценка рельефа под сады. Садоводство / А.С. Девятков. – К. : Изд-во "Наука", 1985. – № 6. – С. 14-16.

3. Добровольский Г.В. Влияние человека на почву как компонент биосферы. Почвоведение / Г.В. Добровольский, Л.А. Гришина, Б.Г. Розанов, 1985. – № 12. – С. 55-65.
4. Долгов С.И. Физико-механические и физические свойства почв / С.И. Долгов, П.У. Бахтин. – М. : Изд-во "Знание", 1971. – 64 с.
5. Зеленская Е.Д. Основы питания и удобрения плодовых деревьев / Е.Д. Зеленская, А.Г. Шепельская. – К. : Вид-во "Урожай", 1973. – 283 с.
6. Неговелев С.Ф. Методы оценки садопригодности почв под плодовые насаждения в условиях Северного Кавказа : автореф. дисс. на соискание учен. степени д-ра с.-х. наук. – Краснодар, 1972. – 39 с.
7. Справочник по садоводству / под ред. В.И. Майдебуры. – К. : Вид-во "Урожай", 1983. – 319 с.

Горбач Н.Н., Иваницкая В.Н. Особенности выращивания косточковых культур

Рассмотрены особенности выращивания сливы домашней (*Prunus domestica* L.), черешни (*Cerasus avint* Moench), вишни (*Cerasus vulgaris* Mill.), абрикоса (*Armenica vulgaris* Lam.), персика (*Persica vulgaris* Mill.) в условиях Закарпатья. Особое внимание уделено выбору участков под насаждение, сортовому составу, предпосадочной подготовке почвы. Приведены соотношения пород, система содержания почвы, удобрения насаждений.

Ключевые слова: плодовые породы, характеристика культур, удобрения, система содержания почвы.

Horbach M.M., Ivanytska V.M. Features of drupaceous cultures growing

The features of growing of bullace (*Prunus domestica* L.), sweet-cherry (*Cerasus avint* Moench), cherry (*Cerasus vulgaris* Mill.), apricot (*Armenica vulgaris* Lam.), peach (*Persica vulgaris* Mill.) are shown in the conditions of Zakarpattia. The special attention is spared to the choice of areas under planting, to high quality composition, preplantation preparation of soil. Correlation over of breeds, system of maintenance of soil, fertilizer of planting are brought.

Keywords: fruit breeds, description of cultures, fertilizer, system of maintenance of soil.

УДК 630.[161.4+64+232]:582.632.1

Аснір А.С. Жула¹ –
НЛТУ України, м. Львів

ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І ПРОДУКТИВНОСТІ ШТУЧНИХ НАСАДЖЕНЬ ЗА УЧАСТЮ ЛІЩИНИ ДЕРЕВОВИДНОЇ

На основі пробних площ, закладених у штучних насадженнях на території Лісостепової зони України, які створені з використанням ліщини деревовидної (*Corylus colurna* L.), досліджено особливості їх продуктивності. Проведено аналіз ходу росту дерев досліджуваного виду. Визначено вік кількісної стиглості для різних типів насаджень цього екзоту.

Ключові слова: ліщина деревовидна, запас, приріст, продуктивність насаджень.

На території України, і зокрема її Лісостепової зони, на цей час успішно використовуються ряд інтродуцентів, більшість з них є досліджені, і на результатах цих досліджень розроблено найефективніші способи їх використання. Проте залишається ряд перспективних деревних видів, не охоплених дослідженнями повною мірою. У переліку таких порід є і ліщина деревовидна (*Corylus colurna* L.).

На сьогодні у цього екзота досить добре досліджені насінне розмноження та біологічні особливості виду, проте необхідне підсумування наявного досвіду створення насаджень за участю досліджуваного деревного виду та відповідний вибір та обґрунтування найефективніших з них. Мало даних про закономірності її росту, а це є актуальним питанням, адже використання будь-якої деревної породи у лісовому господарстві практично неможливе без дослідження цих особливостей.

Успіх впровадження ліщини деревовидної в Україні підтверджують наявність насаджень різного типу та функціонального призначення. Внаслідок проведеної інвентаризації насаджень за участю згаданого виду протягом 2007-2010 рр., ми склали реєстр тих, які на цей час зростають на території Лісостепової зони України. Оскільки на території дослідження є ряд старовікових дерев, то спершу наводимо загальну інформацію про них. Максимальна висота породи в умовах її інтродукції на території Лісостепу України становить 25,2 м у віці близько 100 років, а максимальний діаметр – 84 см. Динаміка зміни приросту за діаметром на висоті грудей та у висоту із зміною віку дещо сповільнюється практично у всіх досліджуваних випадках. Це свідчить про те, що ця деревна порода у ранньому віці – швидкозростає, а після 40-50 років її ріст сповільнюється.

Для визначення даних про формування запасу насаджень досліджуваною породою залежно від віку та типів лісорослинних умов (ТЛУ) насаджень, ми заклали 23 пробні площі для дослідження цих особливостей. Їх результати буде наведено далі, а зараз коротко наведемо наявні результати досліджень інших науковців, присвячених вивченню біоекологічних особливостей виду в умовах інтродукції. Узагальнення результатів цих досліджень дає змогу констатувати таке:

- найбільші прирости за висотою дерева ліщини деревовидної дають у віковий період від 20 до 40 років [2];
- у насадженнях ліщина деревовидна швидко очищається від бічних гілок та сучків, а густа крона залишається хіба на вершині [6];
- для 20-30 % дерев притаманне явище багатостовбурності [1];
- ліщина деревовидна успішно зростає як на родючих, багатих гумусом ґрунтах, так і на середньородючих [3];
- найкращим ростом ліщини деревовидної вирізняються насадження Західного Лісостепу (Поділля), де середньорічний приріст у висоту сягає 35-40 см [4].

Як бачимо, даних про особливості росту цієї породи дуже мало. Саме тому ми визначали хід росту за модельними деревами, а також таксаційні та лісівничі особливості насаджень за участю ліщини деревовидної у насадженнях різного типу, зокрема у лісових культурах, насінній плантації та алейних насадженнях.

Для більшості обстежених насаджень за участю досліджуваної породи характерні такі особливості: невеликі площі насаджень (0,1-1,5 га); вік насаджень коливається в межах 25-50 років; за складом це монокультури; переважній більшості обстежених насаджень характерний добрий санітарний стан. У лісових культурах ліщини деревовидної її деревам властиві такі відмінності: добре очищення від сучків; висока частка ділових дерев; порівняно

¹ Наук. керівник: проф. М.М. Гузь, д-р с.-г. наук – НЛТУ України, м. Львів